

pääkirjoitus

Valtion vallassa

Oppositiopoliitikko Boris Nemtsovin murha Moskovassa 27. helmikuuta nosti entistä polttavammin esiin kysymyksiä siitä, millainen valtio Venäjä on ja minne se on menossa. Mitä kertoo Venäjän poliittisesta elämästä, että oppositio-poliitikko murhataan muutaman sadan metrin päässä Kremlistä? Muuttuuko Venäjän sisäpoliittinen tai ulkopoliittinen linja? Kokoaako oppositio voimiaan ja yhtenäistyy, vai hajaantuuko se? Lisääntykö kontrolli? Näihin kysymyksiin saamme luultavasti vastauksia ajan kuluessa. Tämän *Idäntutkimuksen* numeron artikkelit ja essee kiertyvät eri tavoin kysymykseen valtiosta ja vallasta ja taustoittavat myös tätä Nemtsovin murhan jälkeen käytyä keskustelua. Artikkelit pohtivat kysymyksiä siitä, miten erilaiset toimijat ja näiden harjoittamat käytännöt vaikuttavat valtion ja yhteiskunnan tilaan ja kehitykseen tämän päivän Venäjällä.

Teemanumero linkittyy vuoden 2014 Aleksanteri-konferenssin Restructuring State and Society aiheisiin, ja osa teksteistä perustuu konferenssissa pidettyihin luentoihin ja esitelmiin. Yksi konferenssin keynote-puhujista, Alexander Etkind pohtii miten käsite suurten luonnonvarojen tuottajamaa (*hyper-extractive state*) sopii kuvaamaan nyky-Venäjää ja miten resurssiriippuvuus vaikuttaa Venäjään valtiona. Hän käsittelee myös eliitin asemaa tässä järjestelmässä. Keskittyessään epämuodollisiin käytäntöihin, etenkin verkostomaiseen hallintoon, konferenssin toinen keynote-puhuja Alena

Ledeneva tuo artikkelissaan eliitteihin ja maan johtamiseen täydentävän näkökulman.

Kieli on yksi tärkeimmistä vallankäytön välineistä, ja tämä teema on läsnä sekä Mika Lähteenmäen että Jussi Lassilan artikkeleissa – ensin mainitun keskittyessä kielipolitiikkaan, toisen kielenkäyttöön sisäpolitiikassa. Maria Lipmanin essee käsittelee Venäjän erilaisia identiteettejä ja niiden kamppailuita, Katja Ruutu puolestaan valtiomuotokäsitteen muutoksia.

Myös tämän numeron taidejuttu kommentoi osaltaan Venäjän kehitystä valtiona ja kansainvälisenä toimijana. Poliittisilla pilakuvilla ja karikatyyreillä on tärkeä paikkansa Venäjän kulttuurissa, ja tähän numeroon valitsimme esiteltäväksi Vladimir Romanovin töitä. Alena Ledeneva viittaa artikkelissaan *krugovaja poruka* -käsitteeseen, joka on myös Romanovin yhden tunnetun piirroksen aiheena. Epävirallisen hallinnon metaforana *krugovaja poruka* viittaa jaettuun vastuuseen ja molemminpuoliseen kontrolliin, ja nämä pitkän historian Venäjällä omaavat käytännöt ovat mukana myös Ledenevan esittämässä nyky-Venäjään sovelletussa valtaverkostojen mallissa. Vaikka valtaverkostot eivät olisi suoranainen este instituutioiden modernisaatiolle, ne on kuitenkin otettava huomioon.

Tämän numeron artikkelien ja esseiden pohjalta rakentuu kuva Venäjästä, jota voidaan kuvata erilaisilla käsitteillä ja eri tieteenalojen näkökulmista mutta päätyen monesti saman-

kaltaisiin lopputulemiin. Venäjän kehitys näyttää näiden tekstien valossa suuntautuvan kohti entistä autoritaarisempaa linjaa, jossa on kuitenkin mukana demokratian tai siltä näyttävän hallinnon elementtejä, kuten esimerkiksi Lassilan Kansanrintamaa käsittelevä artikkeli osoittaa. Haasteita hallinnon modernisaatiossa ja poliittisen vakauden parissa riittää korruptiota luonnonvarariippuvuuden vähentämiseen. Nemtsov arvosteli korruptiota ja vuonna 2014 tapahtunutta Krimin liittämistä Venäjään sekä muun opposition tapaan puhui demokraattisemman hallintomallin puolesta. Nähtäväksi jää, onko Nemtsovin väkivaltaisella kuolemalla ja sitä seuranneella keskustelulla ja opposiota

yhteen koonneella muistomarssilla pysyvämpää vaikutusta Venäjän poliittiseen kehitykseen.

Oxfordissa 6.3.2015

Katja Lehtisaari